

binnenland

“De regering rekent zich rijk. Ze gaat bedrogen uitkomen”

INTERVIEW GERT PEERSMAN Econoom Gert Peersman vreest dat de regering-De Wever de beloofde begrotingsopkuis niet zal waarmaken. Daarvoor zijn de maatregelen ontoereikend, de geschatte opbrengsten illusoir en de meeruitgaven in defensie te groot. “Ik begrijp niet dat uitgerekend de N-VA dit allemaal verdedigt.”

Gert Peersman: “We dreigen veel te veel te betalen voor onze defensie.” © Fred Debrock

Ruim 5.000 euro per huishouden. Zoveel bedraagt het tekort van de federale regering voor dit jaar. Econoom Gert Peersman (UGent) rekent het voor ons uit. Niet dat het Peersman verbaast. Al jaren waarschuwt hij voor de groeiende vergrijpskosten en de nood aan een doortastend hervormingsbeleid. Dat laatste is precies wat de regering-De Wever belooft te doen. Maar tussen woord en daad staat nu een begroting die flink uit koers is.

Een tekort van maar liefst 25,5 miljard euro, ofwel 4 procent van het bruto binnenlands product (bbp). Schrikt u daarvan?
 “Nee. Maar ik zou dat specifieke cijfer nu niet dramatiseren. Het is ergens normaal dat je in het eerste begrotingsjaar nog geen grote kentering ziet. En ik snap ook wel dat je niet plots gaat besparen of belasten om al die extra defensieuitgaven te financieren. Daar kan gerust voor geleend worden aan gunstige voorwaarden. Wat me wel zorgen baart, is het resultaat op het einde van de rit in 2029. Daar zit de regering met een probleem.”

“Tegenover die extra uitgaven voor defensie mag zeker een extra (crisis)belasting staan, wil men die structureel financieren”

De belofte was om het tekort terug te dringen tot 3 procent. In haar eigen documenten schat de regering dat we voorlopig landen op 3,7 procent tekort.
(snl) “En zelfs dat is superoptimistisch. De hele oefening blijft steunen op onrealistische terugverdieneffecten.”

De regering hoopt tegen 2029 bijna 8 miljard euro extra inkomsten te hebben dankzij extra jobs.
 “Men rekent zich rijk. Ten eerste is men veel te optimistisch over het aantal jobs dat er door de hervormingen zal bijkomen. Bovendien zou iedere gecreëerde job ongeveer 25.000 euro moeten opleveren. Dat cijfer correspondeert met wat een werknemer gemiddeld vandaag oplevert. Maar daar zitten ook hogegeschoolden tussen. Langdurig werklozen activeren is zeer goed, maar gebeurt aan lagere lonen die niet hetzelfde rendement voor de begroting geven. En ondertussen negeert de

regering de mogelijke negatieve impact van een aantal belastingverhogingen en besparingen. Ze gaat bedrogen uitkomen."

Nochthans is het niet niks wat deze regering doorvoert. Voor het eerst wordt de werkloosheid in de tijd beperkt, en worden de pensioenvoorwaarden strenger. De bonden schreeuwen moord en brand. Maar het is onvolledige?

"De cijfers tonen dat ik zie trouwens een paar om een regering die het werk voortzet dat al onder de regering-Di Rupo erft de regering-Michel was gestart, toen de uitkeringen al degressieve werden en de wettelijke pensioenleeftijd werd opgetrokken. Op die laatste werf schreef de regering-De Wever de zaken aan. En soms op contra-productieve wijze."

Hoező?

"In de pensioenen moeten we vooral maken dat mensen langer blijven werken. Dus het is goed dat men vervroegde uitkering moeilijker maakt. Ik heb binnen twee jaar ook al voldoende werkgelegenheid voor de pensioenen. Dat is absurd. Het is fair om te zeggen dat we langer moeten werken voor het behoud van de levensstandaard, ook aan magistraten. Maar snoeien in de toekomstige pensioenen zelf is minder evident. Die zijn al niet hoog. Interen op de welvaart omdat die de welvaartsstaat zou willen beschermen, is een vreemde logica."

Als je een pensioen berekent op de laatste tien gewerkte jaren, dan stimuleer je mensen om er op het einde nog een extra, vaak beter betaald, jaar bij te doen. En om promotie te maken en te blijven investeren in de eigen productiviteitsgroei. Nu het pensioen gaandeweg berekend zal worden op de volledige loopbaan, vermindert die prikkel sterk. Dat is een van de negatieve effecten van een nu niet wet of de regering er rekening mee heeft gehouden."

Wat moet de regering dan doen?

"Om te beginnen de taboes bidden. Tegenover die extra uitgaven voor defensie kan bijvoorbeeld een extra (defensie)belasting staan, wil men die structureel financieren. Maar belastingen zijn daar ook de meest waarschijnlijke oplossing is het gevolg van die houding. In plaats van vermogenswinsten allemaal samen te nemen en uniform te belasten, maakt deze regering de meest ongelijke belastingen. Met vreemde uitzonderingen. Waarom moet iemand met veel aandelen in een bedrijf minder betalen dan iemand met weinig aandelen? Waarom is de prijsstelling na tien jaar (die de NVA heeft voorgesteld, re)? Dat gaat kapitaal opnieuw laten roesten. Het is niet goed doordacht en het versiert niet zoeze de sterkste schouders."

Het regerakkoord is duidelijk, de belastingdruk mag niet naar omhoog.

"En zo kom je snel bij extra besparingen in de sociale zekerheid uit, want in de resterende federale begrotingen, justitie en veiligheid, willen we niet meer centen steken. Of, maar ook dat is een taboe, we moeten de regio's de hand in bad. Op dit moment op het Vlaamse niveau koelkastpremies en andere subsidies uitdelen, is een luxe die we ons niet meer kunnen veroorloven."

Volgens de MR vallen er perfect nog enkele miljarden te vinden in de sociale zekerheid.

"Op de korte termijn is dat niet zo makkelijk, tenzij je echt fors gaat snoeien in de uitkeringen. Om u een idee te geven: 1 procent van het bbp besparen via de pensioenen, komt overeen met een tiende weggesnoeien van alle pensioenen. Het tekort is van daar 4 procent. U kan zelf becijferen wat een kaalslag dat zou worden. En dan hoor ik partijen pleiten voor nog meer defensie-uitgaven."

2 procent voor defensie volstaat?

"Voor een economie zijn die percentages een vreemde fetisj. Het zou toch veel logischer zijn dat we ons eerst afvragen wat defensie precies moet doen en wat het daarvoor nodig heeft? Er zijn, bijvoorbeeld, zoveel inefficiënties vandaag in hoe legers samenwerken dat het me prioritaair lijkt om die eerst aan te pakken, en dan pas meer uit te geven. Uiteraard gaat de wapenindustrie met plezier reageren op al die plote budgetverhogingen met hogere prijzen. We dreigen wel te veel te betalen voor onze defensie. Dat is het tegenovergestelde van de goede huishouding die zo veel mogelijk kwaliteits uit voor de beste prijs. Ik begrijp niet dat uitgeroemd de NVA, de partij die begon was met een solide sanering, dat allemaal verdedigt."

"Op dit moment op het Vlaamse niveau koelkastpremies en andere subsidies uitdelen, is een luxe die we ons niet meer kunnen veroorloven"

Slotom, u gelooft niet dat het tekort tot 3 procent wordt teruggedrongen?

"Nee. Al helemaal niet als je ziet dat men zelfs een belastingverhoging wil doorvoeren op het einde van de rit."

Is die nog vol te houden, gegeven een budgettaire druk die er nu is?

"Het rationele antwoord is nee, maar welke partij gaat die troef voor de verkiezingen willen schrapen? Vandaar mijn bevestiging. Als je echt het roeten wil stoppen, zoals De Wever zegt, moet je nu extra maatregelen nemen om de trend te keren."

Ook de ratingbureaus lossen de eerste waarschuwingschoten. De uitsluitende alarm?

"Een crisis, zoals destijds in Griekenland, riskeren we niet. De Europese Centrale Bank is daar veel beter op voorbereid. Maar natuurlijk kan een lagere kredietwaardigheid leiden tot hogere rentes voor de herfinanciering van de schuld. En angsten die te veel hoog is, leidt de minste renteverhoging al snel tot miljoenen, zelfs miljarden, extra uitgaven op je lopende begroting. Dus heb dan ook blijft de conclusie dat het in ons eigen belang is om het begrotingstekort gelooftwaardig in te tomen. Ik zie dat nu niet."

Jan-Frederik Abbeloos

© DS-illustratie/Fred Debrock

Het begrotingstekort kan nog hoger uitvallen

BEGROTING Als de groei stopt door Trumps capriolen of de rente stijgt omdat België bijvoorbeeld een slechtere beoordeling van zijn kredietwaardigheid krijgt, dan wordt het begrotingssgat in 2025 nog 1,73 miljard euro groter.

Met een federaal begrotingstekort in 2025 van ruim 25,5 miljard euro, of 4 procent van het bbp (bruto binnenlands product), is het eerste begrotingsjaar meteen een koude douche voor de regering-De Wever. Het tekort ligt 8,6 miljard euro hoger dan in 2024 en hypothekeert meteen de doelstelling op de langere termijn. De ambitie van de regering-De Wever was om het federale tekort tegen 2030 terug te dringen tot minder dan 3 procent van het bbp. In de nieuwe tabellen wordt dat deficit voor 2029 nu geraamd op minstens 3,7 procent.

Maar een zogenoemde sensitiviteitsanalyse in de begrotingsdocumenten toont hoe het tekort dit en de volgende jaren wel veel hoger kan uitvallen als de economische groei wat tegenvalt of als de federale overheid meer zou moeten betalen op haar overheidschuld. Zo zou een lineaire verhoging van de rentecurve met 1 procent vanaf maart 2025 de begroting dit jaar al 430 miljoen euro extra kosten. In 2025 zal de federale overheid 10,9 miljard euro aan interesten op de schuld betalen. Tegen 2029 zou de kostprijs van zo'n verhoging van het rentetarief zelfs oplopen tot 3,26 miljard euro per jaar. Dat heeft alles te maken met de hoge staatsschuld die ons land torst. De federale overheid alleen al heeft een schuld gelijk aan 84,2 procent van het bbp dit jaar, die oploopt tot 89,6 procent van het bbp in 2029.

Het renteniveau hangt af van de economische omstandigheden, maar ook van hoe de financiële markten de kredietwaardig-

heid van de federale overheid inschatten. En daarin spelen de kredietbeoordelaars een belangrijke rol. Als een land erg kredietwaardig wordt geacht, heeft dat een positieve impact op de rente. De kredietwaardigheid van België is erg hoog, maar de drie belangrijkste ratingbureaus hebben wel al gewaarschuwd dat een verlaging van de rating mogelijk is.

De drie belangrijkste ratingbureaus hebben al gewaarschuwd dat een verlaging van de rating mogelijk is

Standard & Poor's (S&P) uitte vrijdagavond nog zijn twijfels over de saneringsplannen van de regering-De Wever. "De uitvoering van de begroting wordt geconfronteerd met hindernissen, waaronder sociale protest tegen de verlaging van de uitgaven", luidde de commentaar. S&P acht het mogelijk dat de sanering traag verloopt dan gepland, wat zou leiden tot een hogere overheidschuld.

Europese Commissie Tegelijk waarschuwde S&P voor de kwetsbaarheid van onze open economie, als gevolg van de wereldwijde handelsspanningen door de capriolen van de Amerikaanse president Donald Trump. Die zouden kunnen wegnemen onze economische groei. In de

begrotingsdocumenten staat te lezen dat een half procentpunt minder economische groei dan verwacht dit jaar een extra gat in de begroting van 1,3 miljard euro zou slaan.

Voor dit jaar werd bij de begrotingsopmaak rekening gehouden met een groei van 1,2 procent van het bbp, zoals het federaal Planbureau in februari raamde. Als de economische groei de komende jaren telkens dat half procentje lager uitvalt dan verwacht, slaat dat in de begroting van 2029 al een gat van 8 miljard euro. Omgekeerd betekent dat voor de optimisten dat bij een onverwacht hogere groei het begrotingsscherp sneller kan gaan. Maar voorlopig staan de sterren niet gunstig.

De regering-De Wever is er nog altijd van overtuigd dat de Europese Commissie het licht op groen zal zetten voor deze begroting. Europa kijkt tegenwoordig in de eerste plaats naar de evolutie van de uitgaven. In het traject dat de Europese Commissie België had opgelegd, mochten de uitgaven dit jaar niet meer stijgen dan 3,81 procent van het bbp. Maar door de extra kosten voor defensie zullen de uitgaven dit jaar stijgen met 7,24 procent.

Toch maakt de regering zich weinig zorgen, omdat de Europese Commissie in haar beoordeling geen rekening houdt met die extra defensie-uitgaven. Zonder het extra geld voor defensie, toont de wereldwijde handelspanningen door de capriolen van de Amerikaanse president Donald Trump. Die zouden kunnen wegnemen onze economische groei. In de

Christof Vanschoubroek